

tot Wilna op de heenreis, en van St.-Petersburg tot Berlijn op de terugreis) de Nord-Expres — een luxe-trein — loopt, welke tweemaal per week, des Donderdags en Zondags van Berlijn, en des Woensdags en Zaterdag van St.-P. vertrekt en het traject in veel korter tijd aflegt dan de gewone sneltrein via Alexandrowo-Warschau. Voor hen, die zich tevens in Warschau wenschen op te houden is die route natuurlijk niet dienstig. Voor het traject Wirballen-Wilna moet men dan een geringe vergoeding betalen voor het gebruik van dien luxe-trein, doch reist daarvoor dan ook wel zoo gemakkelijk.

Van dit schrijven kunt U naar goedvinden gebruik maken.

Rotterdam, 21 Juni 1897.

Uw Dw.
DR. SANNES.

CONGRES VAN SPOORWEGARTSEN TE BRUSSEL.

Het navolgend schrijven is bij mij ingekomen, met verzoek het te publiceeren.

Brussel, 16 Juni 1897.

„Den Heere Voorzitter, en den Heeren leden van de Nederlandsche Vereeniging van Spoorwegartsen!

Namens het inrichtings-komiteit der tweede Conférence internationale concernant les services sanitaires et l'hygiène des chemins de fer et de la navigation heb ik de eer uw Vereeniging uit te noodigen zich te doen vertegenwoordigen op de conferentie, die te Brussel zal gehouden worden den maandag 6, dinsdag 7, woensdag 8 September aanstaande.

Tevens zal het Komiteit zeer op prijs stellen wanneer zooveel mogelijk de leden der Vereeniging zullen willen deelnemen aan de bijeenkomsten der Conferentie.

Aanveerd, Hooggeachte Heer Voorzitter en geachte Heeren Leden onze achtingsvolle gevoelens.

De algemeene Schrijver,
DR. J. DE LANTSHEER”.

Omtrent reductie op spoorwegen, tentoonstelling etc. zal nog nader worden melding gemaakt.

De Secret. d. Ned. V. v. Sp. artsen,
DR. A. MIJNLIEFF.

Mijnheer de Redacteur!

Nu en dan wordt door heeren medici de vraag tot ons gericht, waarom de Levensverzekering-Maatschappijen er toch zoo op gesteld zijn, verklaringen omtrent de oorzaak van overlijden te ontvangen van wege den medicus, die een verzekerde in zijn laatste ongesteldheid heeft bijgestaan, en dus geacht kan worden van die oorzaak het best op de hoogte te zijn. Vergunt ons, in uw geacht *Tijdschrift* eenig antwoord op deze vraag te geven.

In de eerste plaats vormen deze verklaringen het materiaal, waauit wij onze statistiek van de oorzaken der sterfte moeten opmaken. Deze statistiek wijst aan, welke sterfte-oorzaken het meest voorkwamen, dat is: voor welke ongesteldheden wij, bij het aannemen van verzekerden, het meest op onze hoede moeten zijn. Wij kennen de bezwaren, die hiertegen bestaan: men beweert, dat de medici zeer dikwijls niet in staat zijn, met den besten wil de sterfte-oorzaak nauwkeurig op te geven. Maar zulk een nauwkeurigheid wordt door ons ook niet verlangd. Voor ons is het voldoende, zoo wij die oorzaken tot eenige groote groepen kunnen brengen. Het komt ons voor, dat de medicus toch wel kan uitmaken, of iemand gestorven is bijv. aan een ziekte van de ademhalingsorganen, of aan een hartgebrek, of aan een aandoening der hersenen, en komt het zeldzame geval voor, dat hij in volslagen onzekerheid is, dan belet niets hem, te verklaren: sterfte-oorzaak onbekend.

Men denke niet, dat wij een statistiek, zooals wij die noodig hebben, ook wel op een andere wijze kunnen bekomen. Elke Maatschappij heeft haar eigen clientèle; de eene werkt in een ander land, onder een anderen stand, met andere tarieven, in één woord onder geheel andere omstandigheden dan de andere. Daarom behoort elke Maatschappij haar eigene statistiek bij te houden en is die van een zuster-Maatschappij voor haar van veel minder waarde.

In de tweede plaats is de opgave van de sterfte-oorzaak noodig om ons een overzicht te geven van de bedriegerijen, waaraan wij van de zijde van het publiek blootstaan. *Wij* verlangen, dat zij, die een verzekering sluiten, uit te betalen bij overlijden, gezond zullen zijn; een groot deel van het publiek daarentegen verlangt, dat wij het eerst dan verzekeren zullen, als het zijn gezondheid verloren heeft. Die strijd van belangen geeft aanleiding tot pogingen van de minder gezonden, om verzekeringen te sluiten, terwijl de volkomen gezonden tot uitstel geneigd zijn. De medici zijn dikwijls zelve de dupes van zulke pogingen en, ofschoon geen goede Maatschappij de uitbetaling zal weigeren, als de post eenmaal is afgesloten, zoo is het toch zeer wenschelijk, dat het bedrog ontdekt wordt. En daartoe is de opgave van de sterfte-oorzaak het eenige middel. Wanneer bijv. Dr. A. verklaart, dat iemand aan een nierziekte gestorven is, waarvoor hij hem sedert een halfjaar behandelde, en wanneer hij drie maanden geleden onderzocht en gezond bevonden werd door Dr. B., voor wien hij zijn lijden verzweeg, dan weten wij, dat we bedrogen zijn, en dan is het zaak, te onderzoeken, of de agent, die den post heeft afgesloten, met het bestaan en den aard dier ongesteldheid al dan niet bekend was. Men denke niet, dat zulke gevallen een zeldzaamheid zijn; ze komen zeer dikwijls voor en dat wel bij menschen, van wie men zoo iets in het geheel niet verwachten zou.

Verder doen de verklaringen omtrent de sterfte-oorzaken aan onze Geneeskundige Adviseurs een contrôle aan de hand voor de onderzoekingen der medici. Niettegenstaande deze allen dezelfde formulieren hebben in te vullen, bestaat er een groot verschil in de wijze, waarop zij dit doen. Lang niet allen zijn diep genoeg doordrongen van de waarde van zulk een onderzoek, niet allen wijden daaraan evenveel zorg, en geen medicus kan het ons kwalijk nemen, als wij beweren, dat zich onder zijn collega's wel eens iemand bevindt, die niet in alle opzichten bekwaam is te achten.

Wanneer het nu blijkt uit de verklaring omtrent de oorzaak van overlijden dat de verzekerde gestorven is aan een ziekte, die de onderzoekende medicus bij het sluiten van den post had *moeten* ontdekken, en wanneer zoo iets herhaaldelijk bij denzelfden medicus voorkomt, dan zal niemand kunnen ontkennen, dat de verklaring omtrent de oorzaak van overlijden voor de Maatschappij, die het aangaat, van groote beteekenis is geweest en een vingerwijzing van gewicht bevat.

Over den zelfmoord spreken wij hier niet. Meer en meer gaan wij dien beschouwen als een ziekte-verschijnsel, waarvan de oorzaak ons vaak even goed bekend is als den medicus. Maar waarom deze, in dit speciaal geval, meer reden zou hebben om niet te verklaren, wat de onmiddellijke oorzaak van den dood was, dan in elk ander geval, dit hebben wij nooit goed begrepen.

Het komt ons voor, dat het verzamelen van de sterfte-oorzaken door een Levensverzekering Maatschappij ook van nut kan zijn voor de medische wetenschap zelve en vooral voor de hygiëne. Zulk een Maatschappij toch stelt, door de wijze waarop zij hare Statistieken pleegt bij te houden, den medicus in staat, na te gaan, onder welke groepen van personen, die geneeskundig onderzocht zijn, zich bepaalde sterfte-oorzaken voordoen, iets wat zoowel voor de Maatschappijen als voor den hygiënist van groote beteekenis is.

Ten slotte wenschen wij nog op te merken, dat geen onzer er aan denkt, een medicus over te halen tot het breken van zijn ambtseed. Immers wanneer hij de verklaring aflegt, dat hij onze vragen niet kan beantwoorden, omdat hij ons dan iets zou moeten mededeelen, wat hem in de uitoefening van zijn ambt als geheim is toevertrouwd, zal niemand op verdere inlichtingen aandringen.

Amsterdam, Juni 1897.

*De Directie van de Algemeene Maatschappij
van Levensverzekering en Lijfrente,*

DR. S. R. J. VAN SCHEVICHAVEN,
E. W. SCOTT,
J. F. L. BLANKENBERG.

Ofschoon wij niet dan bij uitzondering stukken van niet-medici opnemen, mocht dit stuk als gegeven voor de discussie in de a. s. Algemeene Vergadering niet worden geweigerd. Het is wel geschikt om de schaal te laten overslaan. In welke richting? Dat make de lezer uit! *Red.-Gérant.*

— o o o —

BERICHTEN.

BUITENLAND.

BERLIJN. — **Nieuw handboek.** Onder Redactie van Prof. W. EBSTEIN te Göttingen en Dr. J. SCHWALBE te Berlijn zal door eerstgenoemde een